

USNESENÍ

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedy senátu JUDr. Vojtěcha Šimíčka a soudců JUDr. Josefa Baxy, JUDr. Jakuba Camrdy, JUDr. Zdeňka Kühna, JUDr. Radana Malíka, JUDr. Jana Passera a JUDr. Jana Vyklického v právní věci navrhovatele: **V. P.**, proti odpůrcům: **1) Státní volební komise**, se sídlem náměstí Hrdinů 4, Praha 4, **2) Ing. Miloš Zeman, CSc.**, bytem Brdičkova 9, Praha 13, zastoupen JUDr. Janem Vondráčkem, advokátem se sídlem Zbraslavské náměstí 458, Praha 5, **3) Ing. Vratislav Mynář**, bytem Osvětimany 274, zastoupen JUDr. Janem Vondráčkem, advokátem se sídlem Zbraslavské náměstí 458, Praha 5, v řízení o návrhu na neplatnost volby prezidenta republiky,

t a k t o :

I. Návrh se zamítá.

II. Žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení.

O d ů v o d n ě n í :

I. Návrh na neplatnost volby

[1] Navrhovatel se domáhá vyslovení neplatnosti volby prezidenta republiky. Návrh byl soudu doručen dne 1. 2. 2013. Ve svém návrhu upozorňuje především na lživé, nečestné a nemorální vedení kampaně ze strany odpůrce 2), tedy zvoleného kandidáta Miloše Zemana. Tato lživá tvrzení navrhovatel dále specifikuje. Jimi měl dle navrhovatele Miloš Zeman porušit § 35 odst. 3 a § 35 odst. 2 zákona č. 275/2012 Sb., o volbě prezidenta republiky a změně některých zákonů (zákon o volbě prezidenta republiky). V této souvislosti navrhovatel zejména upozorňuje na lživý inzerát otištěný ve prospěch Miloše Zemana v deníku Blesk v první den druhého kola volby, dále pak další šíření nepravdivých informací: vystěhování paní T. B. ze zámeckého bytu, které ale nikdy nenastalo, údajné tvrzení B. P. týkající se problematiky Sudet a poválečného odsunu německého obyvatelstva či pokusy spojovat rodinu kandidáta s fašistickým a nacistickým hnutím.

[2] Navrhovatel se domnívá, že došlo k ovlivnění výsledku volby prezidenta nedovoleným nezákonným způsobem, a proto podává návrh na neplatnost volby prezidenta a žádá opakování voleb. Přestože si uvědomuje značné ekonomické náklady na novou volbu, považuje ji za nutnou investici, aby nedošlo k mezinárodní újmě naší republiky a aby vyhrál ten nejlepší kandidát, ale pouze povolenými prostředky.

[3] Nad rámec návrhu navrhovatel uvádí, že šířením nepravdivých zpráv mohlo dojít k šíření poplašné zprávy nebo ke spáchání trestného činu pomluvy, protože kandidátovi Schwarzenbergovi vznikla značná osobní újma.

II. Vyjádření odpůrce ad 1)

[4] K návrhu se vyjádřil odpůrce ad 1), Státní volební komise. Odpůrce ad 1) rekapituloval návrh na neplatnost volby a konstatoval, že nemá jako volební orgán žádné pravomoci zasahovat a šetřit provinění v rámci volební kampaně. Otázka, zda došlo k porušení pravidel, tak zůstává na rozhodnutí soudu a je na něm, aby v intencích ustálené judikatury aplikoval třístupňový test (protizákonnost, vztah mezi protizákonností a volbou, zásadní intenzita takové protizákonnosti) a vyhodnotil podle něj konkrétní volební stížnost.

III. Vyjádření odpůrců ad 2) a 3)

[5] K návrhu se prostřednictvím společného advokáta vyjádřili společně i odpůrci ad 2) a 3). Rozdělili své vyjádření do tří argumentačních skupin: obrany založené na neexistenci právního základu pro vyslovení neplatnosti volby prezidenta, námitky nedostatku důvodů pro vyslovení neplatnosti volby prezidenta ve smyslu § 66 odst. 2 zákona o volbě prezidenta republiky a obranu procesně-právní povahy. V první řadě vyjádřili názor, že neexistuje právní základ pro zrušení prezidentských voleb, a že příslušná právní úprava (tedy soudní řád správní a zákon o volbě prezidenta republiky) neobsahuje ustanovení, které by po vyslovení neplatnosti umožnilo soudu volby zrušit. V druhé části svého vyjádření namítají, že zmíněnými jevy nedošlo k porušení zákona, a i kdyby snad došlo, tak to nedosahovalo intenzity potřebné k vyslovení neplatnosti.

[6] Rovněž se vyjádřili k předmětnému inzerátu v Blesku. Především zcela kategoricky popírají, že by s tímto inzerátem měli cokoliv společného, naopak – veřejně se od něj distancovali a nenesou žádnou odpovědnost ani za jeho publikaci ani za jeho obsah. Nadto popírají, že by tento inzerát byl porušením zákona.

[7] Pokud jde o tvrzení týkající se B. P., nejde podle odpůrců o údaj, který by se týkal kandidáta, nýbrž by šlo nanejvýš o údaj, který by se týkal pana P. Nadto odpůrce tu vycházel z relevantních zdrojů, které se nakonec ukázaly ne zcela přesné, tudíž v tom lze stěží spatřovat jakoukoliv nečestnost či nepoctivost. Nelze pak v této souvislosti pominout, že informace týkající se této okolnosti odpůrce ad 2) opakovaně uvedl na pravou míru, zejména v debatách vysílaných na České televizi.

[8] Ve vztahu k údajům o nuceném vystěhování T. B. z bytu na zámku v Č. podle odpůrců nejde o lživé tvrzení, nýbrž nanejvýš o nepřesnost, neboť informace, že T. B. se odstěhovala ze zámku v Č., je pravdivá. V každém případě jde opět o informaci, která se netýká kandidáta.

[9] Odpůrci rovněž reagují na „údajné pokusy spojovat kandidáta a jeho rodinu s nacistickým a fašistickým hnutím“. Tvrzení navrhovatele považují za vágní, neprokazované a neprokázané. Pokud navrhovatel na mysli informaci, že v sídle, kde pobývá manželka Karla Schwarzenberga, visí obrazy s hákovými kříži a hajlujícími lidmi, pak uvádějí, že informace byla převzata z relevantního zdroje, přičemž jakmile se tato informace ukázala jako nepřesná, uvedl ji Miloš Zeman – sám od sebe – na pravou míru a vyslovil i adekvátní politování. Opět tu tedy nelze v žádném případě hovořit o jakkoliv nečestném či nepoctivém jednání, nadto jde opět o informaci, která se netýká kandidáta.

[10] Odpůrci vznášejí i námitku procesního charakteru, konkrétně namítají „naprostou diskrepanci mezi procesním postavením navrhovatele na straně jedné a procesním postavením odpůrců na straně druhé. Zatímco navrhovatel má velmi široký časový prostor pro přípravu svého návrhu, odpůrcům je dán časový prostor naopak velmi krátký, což i s ohledem na množství návrhů vede ke zkrácení jejich procesních práv a možností.“

[11] V závěru odpůrci navrhuji zamítnutí návrhu v plném rozsahu.

IV. Vlastní argumentace soudu

[12] Návrh byl podán včas, v souladu s požadavky § 90 odst. 5 s. ř. s. a zákonem o volbě prezidenta republiky. Navrhovatel je aktivně legitimován a návrhový petit je srozumitelný a věcně projednatelný.

[13] Návrh není důvodný.

[14] V první řadě Nejvyšší správní soud nesouhlasí s názorem odpůrců 2) a 3), podle nichž neexistuje právní základ pro vyslovení neplatnosti volby prezidenta republiky. Odpůrcům lze zčásti přisvědčit v tom, že relevantní právní předpisy, tedy soudní řád správní ani zákon o volbě prezidenta republiky, neobsahují ustanovení, které by přímo stanovilo, že v případě, že soud shledá návrh důvodným, rozhodne o neplatnosti volby prezidenta republiky. Ustanovení § 66 odst. 1 zákona o volbě prezidenta republiky ovšem upravuje soudní řízení o „návrhu na neplatnost volby prezidenta“ a definuje okruh osob či skupin osob k němu aktivně legitimovaných. Odstavec 2 téhož ustanovení navíc stanoví, že „[n]ávrh na neplatnost volby prezidenta může podat navrhovatel, má-li za to, že byla porušena ustanovení zákona způsobem, který mohl ovlivnit výsledek volby prezidenta“. Nabízí se tedy otázka, z jakého důvodu by zákonodárce dával stanovenému okruhu osob aktivní legitimaci k podání návrhu na vyslovení neplatnosti volby prezidenta republiky, pokud by v pravomoci soudu příslušného k řízení o tomto návrhu (§ 68 zákona o volbě prezidenta republiky) nebylo v případě, že shledá návrh důvodným, právě vyslovit neplatnost volby prezidenta republiky.

[15] Na § 66 zákona o volbě prezidenta republiky pak navazuje § 90 odst. 5 s. ř. s., v jehož první větě se již přímo uvádí, že za podmínek stanovených zákonem o volbě prezidenta republiky se mohou k tomu legitimované osoby „domáhat rozhodnutí soudu o neplatnosti volby“. Pravomoc Nejvyššího správního soudu rozhodnout o neplatnosti volby prezidenta republiky tedy nepochybně vyplývá z § 90 odst. 5 s. ř. s. ve spojení s § 66 zákona o volbě prezidenta republiky. Účelem daného řízení je zajistit účinnou ochranu proti takovým případným nezákonnostem v průběhu volby, které by mohly ovlivnit výsledek volby prezidenta. V případě důvodnosti návrhu bude tedy soudní ochrana zajištěna tak, že soud vysloví neplatnost volby prezidenta republiky nebo její části. O tom svědčí i § 90 odst. 5 věta pátá s. ř. s., jež stanoví, že „rozhodne-li soud o neplatnosti části volby prezidenta republiky, určí v usnesení, od kterého úkonu se volba prezidenta republiky bude opakovat“. Na uvedená ustanovení dále navazuje i § 59 odst. 2 zákona o volbě prezidenta republiky upravující opakovanou volbu. Podle tohoto ustanovení „[o]pakovaná volba prezidenta nebo opakování části volby prezidenta se koná, shledá-li soud návrh na neplatnost volby prezidenta (§ 66) opodstatněným“. Upravuje-li zákon výslovně postup po vyslovení neplatnosti volby soudem, nelze tvrdit, že soud není oprávněn o neplatnosti volby rozhodnout.

[16] Opačný výklad zastávaný odpůrci 2) a 3) neodpovídá doslovnému znění citovaných ustanovení ani úmyslu zákonodárce, o němž svědčí rovněž důvodová zpráva k zákonu o volbě prezidenta republiky: „Soud může posoudit, že volební proces neproběhl v souladu se zákonem a je třeba opakovat celou volbu prezidenta znovu (tím umožnit vstoupit do volebního procesu např. i novým kandidátům), anebo že není třeba opakovat znovu celé volby, ale pouze jejich část, a to od úkonu, kde nastalo pochybení.“ (Důvodová zpráva dostupná na www.psp.cz.)

[17] Rovněž k námitce procesní povahy ze strany odpůrců 2) a 3) (krátkých lhůt pro odpůrce) soud uvádí, že pro celý volební proces, a zejména jeho soudní přezkum, jsou relativně krátké lhůty charakteristické. Tyto lhůty jsou relativně krátké jak pro účastníky (navrhovatele i odpůrce), tak i pro samotný soud, který by měl o všech volebních stížnostech rozhodnout do patnácti dnů od doručení návrhu. Nelze však rozhodně hovořit o zkrácení procesních práv. Je sice pravdou, že odpůrce měl na rozdíl od navrhovatele o několik dnů kratší lhůtu, jeho vyjádření však bylo pouze reakcí na argumentaci navrhovatele. Na okraj soud podotýká, že odpůrci ad 2) a 3) nepodali žádost o prodloužení lhůt k vyjádření.

[18] Jak plyne ze shora provedené rekapitulace návrhu, jádro uplatněných námitek směřuje proti způsobu, jakým vedl zvolený kandidát Miloš Zeman spolu se svým volebním týmem svou kampaň. Navrhovatel upozorňuje na neetičnost volební kampaně, vyjmenovává řadu lží, které v průběhu kampaně Miloš Zeman vyslovil, případně s těmito nepravdami přišel někdo z jeho týmu, a domáhá se vyslovení neplatnosti voleb.

[19] K tomu je třeba nejprve uvést, že zákon o volbě prezidenta republiky v ustanovení § 35 odst. 1 definuje volební kampaň jako jakoukoli propagaci kandidáta na funkci prezidenta republiky a volební agitace v jeho prospěch, zejména veřejné oznámení určené na jeho podporu nebo sloužící v jeho prospěch, včetně jakékoli doprovodné akce, za které se poskytne nebo obvykle poskytuje úplata, pokud k takové propagaci nebo volební agitaci

došlo nejdříve v den vyhlášení volby prezidenta ve Sbírce zákonů, anebo i před tímto dnem, jestliže taková propagace nebo agitace trvá i ke dni vyhlášení volby prezidenta ve Sbírce zákonů. Za volební kampaň se považuje i sdělení v neprospěch jiného kandidáta na funkci prezidenta republiky. Podle odst. 2 téhož ustanovení volební kampaň *musí probíhat čestně a poctivě, zejména nesmí být o kandidátech zveřejňovány nepravdivé údaje*.

[20] Je notoriitou, že smyslem volební kampaně je snaha aktérů politického boje o získání co největší přízně voličů pro své kandidáty a volební programy. Jejimi základními funkcemi jsou proto informovanost, identifikace a mobilizace. Je tedy zřejmé, že podstata volební kampaně spočívá v tzv. politické komunikaci, a to jak mezi kandidujícími subjekty navzájem, tak především mezi kandidáty (zejména politickými stranami) a voliči (potenciálními i skutečnými; k tomu blíže viz např. E. Bradová, *Od lokálních mítinků k politickému marketingu: Teorie a vývoj politické komunikace a volebních kampaní*, Masarykova univerzita v Brně, Mezinárodní politologický ústav, 2005). V podmínkách demokratického systému a skutečně svobodných voleb je zcela obvyklé, že kandidáti a jejich stoupenci využívají vedení jak pozitivní, tak také negativní kampaně. Ostatně citovaná zákonná úprava výslovně zmiňuje vedení kampaně i v neprospěch jiného kandidáta na funkci prezidenta republiky, tedy negativní kampaně.

[21] K námitce negativní kampaně spojené s vyvoláním strachu či útoky na protivníka tedy soud připomíná, že zejména přímá volba je inherentně svázána nejen s pozitivním zdůrazněním vlastních předností, ale i s prvky intenzivní negativní kampaně, která má za cíl voliče odradit od volby protikandidáta. Vedení negativní kampaně není ostatně neobvyklým nebo novým jevem, objevuje se např. již v amerických prezidentských volbách v 18. století (Blíže viz: David, Mark: *Going Dirty: The Art of Negative Campaigning*, kapitola *What good old days?* Rowman & Littlefield Publishers, 2009).

[22] Negativní strategie v rámci prezidentských voleb nastoupila zejména v době druhého kola, kde proti sobě stojí pouze dva kandidáti a platí zde princip hry s nenulovým součtem (co jeden ztrácí, druhý získává). Intenzita negativní kampaně byla v prezidentských volbách citelná především tím, že se projevila v krátkém období necelých dvou týdnů mezi prvním a druhým kolem volby. V mezinárodním srovnání však částečně negativní pojetí proběhlé volební kampaně výrazně nevybočilo z běžných standardů, rozdíl je pouze v tom, že období tzv. horké kampaně v zahraničí bývá výrazně delší. Samotné vedení negativní kampaně, které se soustředí na chyby, nevýhody či slabé stránky protivníka, není protizákonné, má nicméně své normativní limity.

[23] Jedním ze zákonných limitů (zejména) pro negativní kampaně je povinnost vést kampaň čestně a poctivě a především zákaz zveřejňovat nepravdivé údaje. Soud citované zákonné ustanovení interpretuje jako výraz zvýšené pozornosti zákonodárce ve vztahu právě k období volební kampaně, která se samozřejmě vyznačuje často velmi emotivní, napjatou a mnohdy i iracionální atmosférou. Rovněž je třeba připomenout, že ani během volební kampaně nepanuje „právní vakuum“, vyplňované výhradně volebním zákonem. I v období její nejžhavější fáze si všichni její aktéři musí neustále být vědomi toho, že se mohou dopustit porušení řady právních předpisů, a to nejen z oblasti volebního, nýbrž také třeba správního, občanského, mediálního či dokonce trestního práva. Posláním volebního soudu proto není zastávat pozici jakéhosi monopolního ochránce korektnosti

celého volebního procesu. Tento úkol totiž přísluší i jiným orgánům veřejné moci. Je věcí jednotlivých kandidátů a koneckonců i voličů, aby se svým aktivním jednáním zasazovali o férovost voleb. Možnosti volebního soudu jsou totiž v této fázi volebního procesu poměrně limitované: jeho pravomocí je pouze rozhodnout o neplatnosti voleb, což je natolik závažný zásah do projevené vůle voličů, že k němu lze přistoupit pouze ve výjimečných případech. Soud tedy nemůže „pískat všechny volební fauly“, ale operuje pouze v zákonném režimu regulérnost voleb-neplatnost voleb. Jedinou možnou sankcí je totiž již zmíněné vyslovení neplatnosti voleb a jejich následné opakování.

[24] K tomu, aby mohl soud vyhovět návrhu na neplatnost volby prezidenta republiky, používá tradičně postup spočívající ve třech krocích. Zjišťuje postupně, zda došlo k (1) nezákonnosti; dále hodnotí (2) vztah mezi touto nezákonností a zvolením kandidáta, jehož zvolení je napadeno, a konečně posuzuje (3) zásadní intenzitu této nezákonnosti, která musí v konkrétním případě dosahovat takového stupně, aby bylo možno se důvodně domnívat, že pokud by k takovému jednání nedošlo, nebyl by kandidát zřejmě vůbec zvolen (srov. k tomu přiměřeně usnesení NSS ze dne 2. 7. 2004, č. j. Vol 6/2004 - 12, č. 354/2004 Sb. NSS). Do rozhodnutí voličů jako suveréna může soudní moc vstoupit jen ve výjimečných případech, kdy vady volebního procesu způsobily nebo mohly prokazatelně způsobit, že by voliči rozhodli jinak a byl by zvolen jiný kandidát [nález sp. zn. Pl. ÚS 73/04 ze dne 26. 1. 2005 (N 17/36 SbNU 185; 140/2005 Sb.), kauza senátora Nádvorníka]. V tomto kontextu je však vhodné spolu s L. Fullerem připomenout, že „většina nespravedlností tohoto světa není páchána pěstmi, ale lokty“ (*Morálka práva*, Praha, 1998, str. 147), což přeneseně na volební soudnictví znamená, že k prohlášení voleb za neplatné nemusí docházet jen v případě jedné intenzivní protizákonnosti, nýbrž také u většího množství protizákonností slabších.

[25] Jak soud vyslovil v usnesení sp. zn. Vol 15/2013, zákon neobsahuje výklad užitých pojmů „čestně a poctivě“ a soud toto ustanovení aplikující musí vycházet nejen z toho, jak jsou tyto pojmy chápány v běžném životě, ale současně musí i přihlížet k charakteru volební kampaně. Předmětné pojmy v prostředí voleb nelze ztotožňovat s dobrými mravy, tak jak jsou chápány občanským zákoníkem, ani je nelze posuzovat z hlediska soukromého práva a obecné morálky. Nedostatek etiky ve volební kampani ještě nečiní takové jednání protizákonným (srov. usnesení ze dne 29. 6. 2006, č. j. Vol 45/2006 - 17, č. 963/2006 Sb. NSS).

[26] V nyní projednávané věci se soud ztotožňuje s názorem navrhovatele, že řada tvrzení M. Zemana se mnoha lidem mohla jevit jako nekorektní, demagogická a některá dokonce až lživá. Jak plyne z dalšího textu, M. Zeman a jeho tým využíval různé způsoby, jak na svoji stranu naklonit veřejné mínění a naopak co nejvíce poškodit svého protikandidáta. A. Schopenhauer připomíná, že „často se stává, že kdo odchází z hádky jako vítěz, vděčí za to často ani ne tak správnosti svého úsudku při předložení svého výroku, jako chytrosti a obratnosti, se kterými je obhajoval“ (*Eristická dialektika*, Praha, 1991, str. 10). Soud nepovažuje za smysluplné pokoušet se analyzovat, zda tyto nezřídka velmi problematické způsoby byly používány spontánně anebo byly pečlivě připravovány předem. V konečném důsledku ani netvrdí, že nesměly být používány vůbec – samozřejmě s výhradou, že se nejedná přímo o lži. Pokud by totiž tyto ambice soud měl, stavěl by se do pozice konečného arbitra slušnosti a etiky, což mu však nepřísluší. Jak vyložil Ústavní soud ve

shora citovaném nálezu sp. zn. Pl. ÚS 73/04, požadavek čestného a poctivého vedení volební kampaně nelze vykládat z hlediska soukromého práva a obecné morálky, neboť jde o volební kampaň, která není ničím jiným než bojem o hlasy voličů a v jejím rámci jsou proto voličům předkládány často emocionální a vyostřené argumenty, které mají ovlivnit jejich rozhodování. Zdejší soud k tomu dříve rovněž uvedl, že i vyjadřování čistě subjektivních politických názorů, byť se týkají osoby konkurenta v politickém boji, nelze považovat za porušení poctivosti a čestnosti volební kampaně (usnesení sp. zn. Vol 9/2008). Osoby veřejně činné, tedy zejména politici, musí ostatně akceptovat větší míru veřejné kritiky než jiní občané (viz např. nález Ústavního soudu sp. zn. I. ÚS 367/03).

[27] V nyní projednávané věci je pro soud velmi podstatná následující okolnost. Na téměř každý, byť ne zcela férový argument, měl protikandidát v rámci kampaně šanci odpovědět. Argumentace užitá všemi aktéry prvních přímých voleb prezidenta republiky, a to včetně Miloše Zemana a jeho volebního týmu, v posledku podléhala kritickému posouzení ze strany voličů. Ti vnímají nejen obsah volebních prohlášení, ale i úroveň prostředků ve volebním boji užitých a rovněž případné účelové změny názorů jednotlivých kandidátů na jednotlivá témata. Jinak řečeno, v případech, kdy je namítána nekorektnost vedení volební kampaně některým z kandidátů, musí soud hodnotit nejen jednotlivé skutky (např. dehonestující tvrzení o protikandidátovi, šíření nepravdivých informací, osobní urážky apod.) z hlediska jejich závažnosti a intenzity (viz výše zmíněný přír. „úderů pěstmi nebo jen lokty“), nýbrž také vzít v úvahu jejich *načasování*.

[28] Lze si tak - v obecné rovině - představit případy, kdy i protiprávní útoky menší intenzity mohou nabýt na významu při hodnocení korektnosti kampaně jako celku, pokud jsou učiněny v době, která protikandidátovi fakticky znemožňuje na ně jakkoliv efektivně zareagovat. Naopak může dojít k situaci, že i zjevně závažný „faul“, k němuž však dojde dlouho před hlasováním voličů, volební výsledek výrazněji neovlivní, neboť dotčený kandidát na něj může přiměřeným způsobem odpovědět a v konečném důsledku z toho třeba nakonec i politicky profitovat (podobně viz usnesení NSS sp. zn. Vol 5/2006). Jak totiž plyne z politologické literatury, „*výjimečně agresivní styl negativní volební kampaně může mít kontraproduktivní efekt, tj. může se obrátit proti jeho iniciátorovi a v důsledku snížit počet získaných hlasů ve volbách*“ (L. Cabada, M. Kubát a kol., *Úvod do studia politické vědy*, Eurolex Bohemia, 2002, str. 320).

[29] Jiná je ovšem situace u dalších pochybení, která navrhovatel ve vztahu k volební kampani vytýká. Jmenovitě jde o celostránkový inzerát v deníku Blesk, který vyšel v první den druhého kola voleb prezidenta republiky (srov. deník Blesk, vydání ze dne 25. 1. 2013, strana 9). Tento inzerát obsahuje přinejmenším jedno nepravdivé tvrzení, a to údaj o poděkování kandidáta Karla Schwarzenberga B. P. za jeho podporu (k nepravdivosti tohoto tvrzení srov. vysvětlení Miloše Zemana v prezidentské debatě na ČT 1 dne 24. 1. 2013 a následné dementi Britských listů z téhož dne, viz <http://www.blisty.cz/art/67152.html>). Tím byl porušen zákaz uvádět o kandidátech nepravdivé údaje dle citovaného § 35 odst. 2 zákona o volbě prezidenta republiky. Současně byla porušena též povinnost dle § 35 odst. 3 téhož zákona, podle něhož *[p]ropagace nebo volební agitace šířené prostřednictvím komunikačních médií musí obsahovat informaci o jejich zadavateli a zpracovateli; to platí obdobně i pro sdělení v neprospěch kteréhokoli kandidáta na funkci prezidenta republiky*.

[30] Stejně tak byla lživá informace, šířená tentokrátě týmem Miloše Zemana, podle níž jsou na zámku manželky kandidáta na funkci prezidenta republiky Karla Schwarzenberga nacistické symboly. Kandidát Schwarzenberg však měl v tomto případě dostatek času k prokázání nepravdy takového tvrzení a kandidát Zeman se mu následně veřejně omluvil (<http://www.novinky.cz/domaci/291011-zeman-se-omluvil-schwarzenbergovi-za-reci-o-hakovych-krizich.html>).

[31] V případech právě uvedených došlo k porušení zákona, konkrétně v prvním případě § 35 odst. 2 a 3 zákona o volbě prezidenta republiky, v druhém případě § 35 odst. 2 téhož zákona. Obě skutečnosti bezesporu měly racionální vztah ke zvolení kandidáta, jehož zvolení je napadeno. Soud má nicméně za to, že ve věci není dána třetí podmínka pro závěr o neplatnosti volby prezidenta republiky, totiž existence zásadní intenzity nezákonnosti. Lze jen připomenout, že protizákonnost musí dosahovat takového stupně, kdy je možno se důvodně domnívat, že pokud by k ní vůbec nedošlo, nebyl by kandidát zřejmě vůbec zvolen. Intenzita porušení volebního práva ve vztahu k inzerátu v deníku Blesk je bezesporu mimořádně velká. Deník Blesk je nejčtenějším českým deníkem, jeho náklad se pohybuje kolem 300 000 kusů, každodenně zasahuje výrazně více než jeden milión čtenářů (<http://www.mediaguru.cz/2012/08/prodane-naklady-deniku/>). Inzerát vyšel v první den voleb, kandidát Schwarzenberg, v jehož neprospěch inzerát směřoval, tak neměl reálnou šanci na lži tam uvedené reagovat. Spojení zadavatele inzerátu s týmem zvoleného kandidáta Miloše Zemana však nebylo prokázáno a odpůrci ad 2) a 3) důrazně popřeli, že by s inzerátem měli cokoliv společného. Současně výsledek voleb ve prospěch kandidáta Miloše Zemana je velmi výrazný, bezmála 500 000 hlasů (srov. oficiální výsledek voleb vyhlášený pod č. 25/2013 Sb., podle něhož tento rozdíl činil 476.234 hlasů). Lze se tedy domnívat, že samotný inzerát, byť porušující dokonce dvě zákonné normy (§ 35 odst. 2 a 3 citovaného zákona), nemohl takto výrazný výsledek založit. Jinými slovy, přes vysokou intenzitu protizákonnosti nebyl inzerát s to zásadně zpochybnit volební výsledky. Soud se shoduje s názorem Ústavního soudu, podle něhož za porušení pravidel volebního procesu by měl být v první řadě sankcionován ten, kdo je způsobil. Hrozba zrušení výsledku voleb jako jedině možný důsledek je v takovém případě v rozporu s ústavním principem přiměřenosti zásahu veřejné moci (takto citovaný nález sp. zn. Pl. ÚS 73/04).

[32] Ve věci nepravdivého obvinění o nuceném vystěhování paní T. B. ze zámeckého bytu, které učinil kandidát Zeman v prezidentské debatě, je situace velice obdobná. Kandidát Schwarzenberg toto tvrzení ihned v televizní debatě odmítl s poukazem na jejich dlouholeté přátelství. Krátce nato v médiích vystoupila paní B., uvedla věci na pravou míru a usvědčila tým kandidáta Zemana ze lži v této věci (http://www.lidovky.cz/ze-me-schwarzenberg-vyhnal-z-bytu-lez-jako-vez-f4u-/zpravy-domov.aspx?c=A130123_135030_ln_domov_ogo). Soud rozhodně nesouhlasí s tvrzením odpůrců ad 2) a 3), že šlo o nepřesnost, která nadto nebyla spojena s osobou kandidáta. Miloš Zeman v televizní debatě tímto nepravdivým tvrzením napadl charakter a čestné chování svého protivníka a přímo ji svázal s osobou Karla Schwarzenberga. Odpůrci ad 2) a 3) použitý výraz *nepřesnost* je nemístným eufemismem, protože je obrovský rozdíl mezi nuceným vystěhováním motivovaným neférovým jednáním ze strany protikandidáta a mezi dobrovolným odchodem nájemkyně z nevyhovujícího bytu. Došlo tedy opět

k porušení zákona, kandidát Schwarzenberg však měl, podobně jako v dalších případech, dostatek času se veřejně bránit a nepravdivá tvrzení vyvrátit.

[33] Soud rovněž rozhodně nesouhlasí s tvrzením odpůrců ad 2) a 3), že v případě nepravdivé informace o podpoře B. P. nešlo o tvrzení spojené s protikandidátem. Tým kandidáta Zemana i sám Miloš Zeman použil tuto nepravdivou informaci o podpoře kontroverzního představitele sudetoněmeckého landsmanshaftu jako připravený útok na protikandidáta, zjevně s cílem jej v očích voličů poškodit, ostatně v intencích kampaně namířené proti „nečeskosti“ protikandidáta ve vztahu k jeho rodině, původu a výročkám o Benešových dekretách. Cílem argumentace bylo spojit protikandidáta s landsmanshaftem, nikoliv poskytnout informaci o preferencích pana P.

[34] Rovněž tyto námitky ale nejsou, rovněž s ohledem na to, že protikandidát měl dostatečnou možnost v rámci kampaně na zmíněná provinění protivníka reagovat, důvodné. To však neznamená, že je lze považovat za bagatelní, už z toho důvodu, že zatímco sledovanost televizních debat, v nichž kandidát Zeman uváděl nepravdivá tvrzení, byla mimořádně vysoká, (poslední prezidentskou debatu Prezidentské finále sledovalo 1,6 milionu diváků, viz <http://www.digizone.cz/clanky/prezidentske-finale-nejvice-ohrozilo-tv-barrandov-jeji-film-spadl-pod-100-tisic-divaku/>), o uvedení věcí na pravou míru se již voliči nemuseli dozvědět. Na druhou stranu má každý volič odpovědnost sám k sobě, je pánem svého hlasu a vzhledem k medializovanému politickému diskurzu je v jeho možnostech se o kandidátech zevrubně informovat. V rámci prezidentské volební kampaně např. měli voliči k dispozici internetové služby jako www.demagog.cz, na nichž byly debaty z hlediska pravdivosti výroků politiků hodnoceny. Volič tedy mohl samostatně posoudit, zda mu konkrétní lži vybraného kandidáta nebo jeho týmu vadí natolik, aby kandidáta následně nevolil.

[35] Námitka navrhovatele, že předmětný inzerát v deníku Blesk odradil značnou část voličů od účasti v druhém kole a tím podstatně ovlivnit volby, je pouze spekulativní povahy. Jakkoliv inzerát mohl mít určitý vliv na rozhodování voličů, nelze věrohodně prokázat, zda a jaký dopad měl zmíněný inzerát na volební účast.

[36] Nejvyšší správní soud tak uzavírá, že volební stížnost není důvodná. I když se soud ztotožňuje s řadou uplatněných námitek co do jejich skutkového vymezení a protizákonnosti, zjištěná protizákonnost nedosahuje takové intenzity, aby byla způsobila zpochybnit výsledky voleb jako celku s ohledem na rozdíl téměř půl milionu hlasů, o které obdržel vítězný kandidát více. Lze si ovšem v budoucnu představit případy současně těsného volebního výsledku a zásadní či kumulativní protizákonnosti naplňující i třetí podmínku intenzity zásahu (srov. bod 24 shora). O takovou situaci se však zde nejednalo.

V. Závěr a náklady řízení

[37] Návrh na vyslovení neplatnosti volby prezidenta republiky neshledal soud jako důvodný, a proto jej v plném rozsahu zamítl. Soud rozhodl o návrhu bez jednání. V tomto typu řízení jej není třeba nařizovat, byť se provádí dokazování (§ 90 odst. 5 s. ř. s.).

[38] O náhradě nákladů řízení rozhodl soud dle § 93 odst. 4 s. ř. s., dle něhož žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů.

Poučení: Proti tomuto usnesení **n e j s o u** řádné opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 18. února 2013

JUDr. Vojtěch Šimíček
předseda senátu